

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.004.04.2016

P/16/021

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	<i>Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela (P/16/021)</i>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Maria Ossowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98301 z dnia 29 lutego 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Muzycznych w Legnicy, ul. Chojnowska 2, 59-220 Legnica, dalej: „ZSM” lub „Szkoła”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lucyna Huzarska, Dyrektor ZSM od dnia 6 sierpnia 2008 r. i nadal. (dowód: akta kontroli str. 5-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli¹, każdemu nauczycielowi stażystcie zapewniono warunki do rozwoju zawodowego oraz wdrożono procedury związane z procesem uzyskiwania stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego.

W okresie objętym kontrolą, tj. w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016 (do miesiąca marca), każdemu z nauczycieli stażystów umożliwiono obserwację zajęć, udział w formach kształcenia ustawicznego oraz korzystanie z pomocy merytoryczno-metodycznej innych placówek i instytucji oświatowych. Dyrektor ZSM sprawował nadzór nad realizacją zadań przez poszczególnych opiekunów stażu (w formie obserwacji) oraz nad wdrażaniem przez każdego nauczyciela stażystę planu rozwoju zawodowego. Dyrektor ZSM przestrzegał procedur związanych z procesem uzyskiwania przez nauczycieli stażystów stopnia awansu zawodowego nauczycieli kontraktowych m.in. poprzez zatwierdzenie planów rozwoju zawodowego (obejmujących w pełni wymagania niezbędne do uzyskania kolejnego stopnia awansu), przyjęcie rzetelnych sprawozdań z realizacji tych planów, oraz rzetelne uzasadnienie oceny dorobku zawodowego każdego nauczyciela stażysty za okres stażu, a także poprzez zweryfikowanie posiadania przez nauczycieli stażystów i opiekunów stażu stosownych kwalifikacji oraz powołanie właściwego składu komisji kwalifikacyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące:

- nieuwzględnienia dodatku za pełnienie funkcji opiekuna stażu przy ustalaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy pięciu nauczycieli – opiekunów stażu w wysokości po 163,08 zł, łącznie 815,40 zł, czym naruszono postanowienia art. 67 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta Nauczyciela*² (dalej: *ustawa KN*), w związku z § 1 ust. 1 pkt 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli³ (dalej: *rozporządzenie w sprawie ustalania wynagrodzenia nauczycieli*), oraz § 5 pkt 2 lit. c rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.

³ Dz. U. Nr 71, poz. 737 ze zm.

- w dniu wolnym od pracy⁴ (dalej: rozporządzenie w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia);
- nierzetelnego i niezgodnego z przepisami prawa dokumentowania przebiegu posiedzeń komisji kwalifikacyjnej, ponieważ w protokołach z jej pracy brakowało informacji o udzielonych odpowiedziach na pytania zadane przez członków komisji kwalifikacyjnej, stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli⁵ (dalej: rozporządzenie w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- nie miały wpływu na działalność ZSM w kontrolowanych obszarach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie nauczycielowi stażyscie ubiegającemu się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego warunków do rozwoju zawodowego

1.1 Warunki organizacyjne do realizacji rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2015/2016 (stan na 30 września 2015 r.) w szkole było zatrudnionych 110 nauczycieli (dane w osobach), z tego: 48 nauczycieli dyplomowanych, 44 nauczycieli mianowanych, 14 nauczycieli kontraktowych i czterech nauczycieli stażystów.

(dowód: akta kontroli str. 9, 10-14)

W latach 2013-2015 stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego uzyskało pięć osób. W roku szkolnym 2015/2016 staż na nauczyciela kontraktowego rozpoczęły (i kontynuują) dwie osoby. Powyżsi nauczyciele nawiązali stosunek pracy w szkole i uzyskali stopień nauczyciela stażysty, rozpoczynając staż na stopień nauczyciela kontraktowego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia zajęć w szkole, stosownie do art. 9a ust. 2 i art. 9d ust. 1 ustawy KN.

Dyrektor ZSM każdorazowo przydzielił nauczycielowi stażyscie opiekuna spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych. Spośród ogółem pięciu opiekunów stażu wszyscy posiadali stopień nauczyciela dyplomowanego. Nauczyciele ci reprezentowali przedmioty tożsame lub pokrewne przedmiotom nauczycieli stażystów.

(dowód: akta kontroli str. 15-28, 29-35, 36-42)

Zadania opiekuna i nauczyciela stażysty, wyszczególnione w kontraktach zawartych pomiędzy nauczycielami – stażystami a ich opiekunami obejmowały:

- zasady komunikowania się,
- zakres obowiązków nauczyciela stażysty i opiekuna stażu, określony w art. 9c ust. 5 ustawy KN i § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego, przy czym w dwóch kontraktach zawarto (wśród obowiązków nauczycieli stażystów) także aktywne uczestnictwo w sekcjach instrumentów muzycznych.

Kryteria oceny dorobku zawodowego (systematyczność, terminowość, zaangażowanie w realizację planu i inicjatywę) zawierał tylko jeden kontrakt, pomiędzy opiekunem stażu M.N. a nauczycielem stażystą K.G. W kontraktach nie określono zasady dokumentowania realizacji zadań przez opiekuna oraz sprawozdawania z ich realizacji. Żaden z kontraktów nie był zaakceptowany (pisemnie) przez Dyrektora ZSM.

W kontrolowanym okresie żaden spośród ogółem pięciu opiekunów stażu nie ukończył form doskonalenia związanych z rolą opiekuna stażu, natomiast:

- dwóch było przewodniczącymi zespołu przedmiotowego (kierownikami sekcji instrumentów muzycznych), a jeden przewodniczył zespołowi edukacji wczesnoszkolnej,
- dwóch realizowało własne programy kształcenia⁶,

⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 416 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 393.

⁶ Jeden był: autorem „Programu Nauczania dla OSM II st. i SM II st. Przedmiot główny - altówka” Nr w Szkolnym Zestawie Programów Nauczania SMII/5/2011 (Uchwała Nr 39/2010/2011 Rady Pedagogicznej ZSM w Legnicy z dnia 31 sierpnia 2011 roku w sprawie zaopiniowania Szkolnego Zestawu Programów Nauczania oraz

- trzech przewodniczyło zespołom zadaniowym/problemowym⁷,
- czterech prowadziło laureatów i finalistów konkursów, w tym dwóch wojewódzkich i dwóch ogólnopolskich⁸,
- jeden uzyskał dyplom za wyróżniający się akompaniament, był współorganizatorem konsultacji i warsztatów pianistycznych z profesorami Akademii Muzycznej we Wrocławiu oraz prowadził szkolną grupę muzyczno-teatralną,
- jeden był organizatorem seminarium i warsztatów dla uczniów klas I – III z udziałem pracownika pedagogicznego Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

(dowód: akta kontroli str. 43-47)

W kontrolowanym okresie miesięczny dodatek za pełnienie zadań opiekuna stażu wynosił 90,6 zł (co stanowiło 4% zasadniczego wynagrodzenia nauczyciela stażysty z tytułem zawodowym magistra z przygotowaniem pedagogicznym) i określony został Uchwałą Rady Miasta Legnicy numer XXXV/307/09 w dniu 23 lutego 2009 r. w sprawie regulaminu określającego wysokość dodatków i innych składników wynagrodzenia nauczycieli oraz szczególnych warunków ich przyznania. W poszczególnych latach, od 1 września 2012 r. do 31 maja 2016 r., wynagrodzenie opiekunów nauczycieli stażystów aplikujących do stopnia nauczyciela kontraktowego wyniosło łącznie 5 693,30 zł w tym: w roku 2012 – 362,40 zł, w roku 2013 – 815,40 zł, w roku 2014 – 1 540,20 zł, w roku 2015 – 2 083,80 zł, w roku 2016 – 891,50 zł.

W okresie od 1 września 2012 r. do 30 czerwca 2015 r. Dyrektor ZSM nie uwzględnił dodatku za pełnienie funkcji opiekuna stażu (w wysokości po 163,08 zł) przy ustalaniu wynagrodzenia za okres urlopu wypoczynkowego pięciu nauczycieli – opiekunów stażu (S.Z., P.R., P.G.B., C.J.N. i N.M.), łącznie 815,40 zł, stosownie do zapisów art. 67 ust. 1 i 3 ustawy KN, w związku z § 1 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ustalania wynagrodzenia nauczycieli oraz § 5 pkt 2 lit. c rozporządzenia w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia.

(dowód: akta kontroli str. 29-35, 48-51, 52-54, 99)

W okresie stażu nauczyciele realizowali plany rozwoju zawodowego, które zostały zatwierdzone przez Dyrektora ZSM w terminie określonym w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego. Po zakończeniu stażu nauczyciele złożyli Dyrektorowi ZSM sprawozdania z realizacji planów rozwoju zawodowego zgodnie z art. 9c ust. 3 ustawy KN, w terminie określonym w § 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego⁹.

W Szkole nie obowiązywała jednolita struktura planu rozwoju i sprawozdania z jego realizacji. Cztery spośród pięciu planów miały charakter tabelaryczny i zawierały kolumnę

szkolnego Zestawu Podręczników na rok szkolny 2011 / 2012) i autorem modyfikacji „Programu Nauczania dla OSM II st. i SM II st. Przedmiot główny -altówka” Nr w Szkolnym Zestawie Programów Nauczania SMII/5/2014 (Uchwała Nr 2 /2014/2015 Rady Pedagogicznej ZSM w Legnicy z dnia 11 września 2014r. w sprawie zaopiniowania Szkolnego Zestawu Programów Nauczania i Szkolnego Zestawu Podręczników na rok szkolny 2014/2015). Drugi był: (a) współautorem „Programu nauczania przedmiotu fortepian główny w OSM II st. i SM II st.” Nr SMII/1/2011 (Uchwała Nr 39/2010/2011 Rady Pedagogicznej ZSM w Legnicy z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie zaopiniowania Szkolnego Zestawu Programów Nauczania oraz Szkolnego Zestawu Podręczników na rok szkolny 2011/2012); (b) współautorem modyfikacji „Programu nauczania przedmiotu fortepian główny w OSM II st. i SM II st.” Nr SMII/1/2014; (c) autorem „Aneksu do programu nauczania dla uczniów klas 1-3 OSM i SM II stopnia wymagających aktywizacji – wydział instrumentalny, przedmiot główny fortepian” Nr SMII/1/2014/a (Uchwała Nr 2 /2014/2015 Rady Pedagogicznej ZSM w Legnicy z dnia 11 września 2014 r. w sprawie zaopiniowania Szkolnego Zestawu Programów Nauczania i Szkolnego Zestawu Podręczników na rok szkolny 2014/2015).

⁷ Jeden przewodniczył zespołom ds. opracowania wymagań edukacyjnych sekcji instrumentów smyczkowych i gitary w latach 2011/2012, 2014/2015. Drugi przewodniczył zespołom: ds. organizacji Dni Otwartych 2013-2015; zespołowi ds. organizacji pianistycznych konkursów szkolnych w latach 2013, 2014, 2016; ds. organizacji Międzynarodowego Dnia Muzyki w latach 2013, 2014. Trzeci przewodniczył zespołom: ds. ewaluacji wewnętrznej Zespołu Szkół Muzycznych w Legnicy w latach 2013/2014, 2014/2015; ds. spraw organizacji zajęć muzealnych dla uczniów klas I-III; ds. spraw organizacji roku Oskara Kolberga na poziomie klas I-III OSM I st. w 2014 r.; ds. organizacji Wiosennego Festiwalu Zespołów Kameralnych dla dzieci legnickich przedszkoli w latach 2014-2015.

⁸ Jeden z tych opiekunów legitymował się osiągnięciami w postaci jedynie prowadzenia laureatów i finalistów wojewódzkich i ogólnopolskich konkursów muzyki gitarowej.

⁹ Tj. w terminie 30 dni od dnia zakończenia stażu.

„Sposób dokumentowania”, a w jednym z planów uwzględniono kolumnę „Dowody realizacji”. W strukturze pozostałego z planów w jednym miejscu odnotowano „Sposób dokumentowania i wskaźniki sukcesu”.

W odniesieniu do każdego z planów i sprawozdania z jego realizacji uwzględniono wymagania określone w § 6 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*, tj.:

- znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania ZSM, w której nauczyciel odbywał staż;
- umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań Szkoły;
- znajomość środowiska uczniów, ich problemów oraz umiejętność współpracy ze środowiskiem uczniów;
- umiejętność omawiania prowadzonych i obserwowanych zajęć.

W każdym z pięciu planów sformułowano cel główny: „Uzyskanie stopnia awansu nauczyciela kontraktowego”.

Wszystkie spośród pięciu planów rozwoju zawodowego zawierały wskaźniki osiągnięć, przyporządkowane poszczególnym zadaniom (czynnościom), służącym realizacji powyższych wymagań. Były to stwierdzenia o charakterze ogólnym, niepozwalające na monitorowanie zmian, czy też ich wartościowanie na koniec stażu w sprawozdaniu¹⁰.

Żaden z planów rozwoju nauczycieli stażystów nie był tożsamy z planami kolejnych roczników nauczycieli stażystów ubiegających się w kontrolowanym okresie w ZSM o awans na stopień nauczyciela kontraktowego. Każdy plan był własny, zgodnie z art. 9c ust. 3 *ustawy KN*, tj. nosił cechy indywidualne.

Według Dyrektora ZSM, opiekunowie stażu udzielali nauczycielom stażystom, w myśl art. 9c ust. 5 *ustawy KN*, pomocy w przygotowaniu planu rozwoju zawodowego nauczyciela (dalej: PRZ). Wykonanie powyższego zadania potwierdzano podczas spotkania z Dyrektorem ZSM.

W każdym planie rozwoju nauczyciela stażysty zostały uwzględnione formy doskonalenia wewnątrzszkolnego i zewnętrznego, niezbędne dla rozwoju jego umiejętności.

Oprócz pierwszego wymagania na stopień nauczyciela kontraktowego wypełnienie pozostałych wymagań wiązała się z rozwojem, bądź doskonaleniem konkretnych umiejętności danego nauczyciela, czy to dydaktycznych i metodycznych, właściwych dla przedmiotu/rodzaju zajęć, czy zadań wychowawczych¹¹.

Treść planów i sprawozdań nie zawierała odniesień do konkretnych priorytetów i zadań określonych w dokumentach dotyczących pracy Szkoły.

W żadnym z planów rozwoju nie wskazano osoby wspierającej oraz sposobu i zakresu wsparcia.

Żadne z badanych sprawozdań z realizacji planów rozwoju nauczycieli stażystów nie było tożsame ze sprawozdaniami kolejnych roczników nauczycieli stażystów ubiegających się

¹⁰ [a] A.S. - nauczyciel akompaniator: § 6 ust. 2 pkt 1 - zadanie 4 „Poznanie zasad funkcjonowania i organizowania zadań szkoły”; wskaźnik sukcesu: umiejętność współpracy nauczyciela stażysty z organami szkoły, tworzenia i realizacji tygodniowego rozkładu zajęć, współpracy z nauczycielami instrumentów głównych i realizacji założeń programowych, współpracy międzysekcijnej, organizacji i realizacji działalności koncertowej szkoły;

[b] M.Ł. - nauczyciel instrumentalista: § 6 ust. 2 pkt 2 - zadanie 2 „Doskonalenie warsztatu metodycznego nauczyciela instrumentalisty”; wskaźnik sukcesu: umiejętne stosowanie metod i form pracy z uczniami, właściwe prowadzenie procesu edukacyjnego ucznia, zgromadzona literatura muzyczna na potrzeby kształcenia;

[c] P.S. - nauczyciel instrumentalista: § 6 ust. 2 pkt 2 - zadanie 2 „Stworzenie własnego warsztatu pracy”; wskaźnik sukcesu: opracowanie dla każdego ucznia zadań techniczno-wykonawczych zgodnie z możliwościami i potrzebami ucznia na podstawie zmodyfikowanego przez nauczyciela programu nauczania;

[d] M.W. - nauczyciel wokalista: § 6 ust. 2 pkt 4 - zadanie 2 „Umiejętność omawiania prowadzonych zajęć w obecności opiekuna stażu lub dyrektora”; wskaźnik sukcesu: umiejętność sposobu omawiania elementów prowadzonego przez stażystę procesu lekcyjnego, w tym problematyki wokalne;

[e] K.G. - nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej: § 6 ust. 2 pkt 3 - zadanie 3 „Realizowanie zadań wychowawczych w pracy z uczniami zgodnie ze szkolnym programem wychowawczym oraz i klasowym planem wychowawczym”; wskaźnik sukcesu: realizacja zadań wychowawczo – opiekuńczych zawartych w Planie Wychowawczym Klasy i Szkolnym Programie Profilaktyki.

¹¹ Nauczyciel stażysta A.S. - § 6 ust. 2 pkt 2 – opracowanie rozkładu materiału do pracy całorocznej oraz kryteriów oceniania dla poszczególnych przedmiotów (fortepian obowiązkowy, nauka akompaniamentu). Nauczyciel stażysta M.Ł. - § 6 ust. 2 pkt 2 – doskonalenie technik multimedialnych – wykorzystywanie komputera, korzystanie z programów do edycji tekstu nutowego.

o awans na stopień nauczyciela kontraktowego w kontrolowanym okresie w szkole. We wszystkich sprawozdaniach zamieszczano: wykaz (i tematy) zajęć obserwowanych i prowadzonych, konkretne umiejętności, w ramach wymagań określonych w § 6 ust. 1 pkt 2-4 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*, które zostały rozwinięte, formy doskonalenia wewnętrznego i zewnętrznego, w których uczestniczył w powiązaniu z realizowanymi zadaniami i rozwijanymi umiejętnościami.

(dowód: akta kontroli str. 57-98, 100-213, 214-244)

W ramach zapewnienia przez Dyrektora ZSM warunków do realizacji przez nauczyciela stażystę rozwoju zawodowego i realizacji zadań związanych z awansem zawodowym (§ 4 ust. 1 pkt 1-3 w związku z § 6 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*), nauczycielom stażystom umożliwiono:

- a) poznanie organizacji, zadań i zasad funkcjonowania Szkoły, w tym: przepisy związane z jej funkcjonowaniem, sposób prowadzenia dokumentacji obowiązującej w szkole, przepisy dotyczące zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy poprzez kontrolę dokumentacji nauczyciela (zapis w dzienniku dwa razy w roku w odniesieniu do każdego nauczyciela stażysty);
- b) obserwację 44 godzin zajęć w roku szkolnym z tego: dziewięć godzin zajęć dydaktycznych, prowadzonych w szkole przez opiekuna stażu (tj. jeden raz w miesiącu), oraz zajęć w liczbie od jednej do pięciu godzin prowadzonych przez innych nauczycieli tego samego przedmiotu lub, co dotyczyło jednego nauczyciela stażysty, w innej szkole; ponadto pięć godzin wychowawczych oraz 27 godzin innych zajęć w Szkole¹²;
- c) przeprowadzenie przez każdego ze stażystów z uczniami dziewięciu godzin zajęć edukacyjnych w roku szkolnym w obecności opiekuna stażu, w tym czterech w obecności Dyrektora ZSM, oraz omawianie je z osobą, w obecności której zajęcia zostały przeprowadzone.

W sporządzanych przez opiekunów stażu „arkuszach obserwacji” odnotowano następujące zagadnienia:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze – jeden raz,
- próba i praca z dziećmi przygotowującymi się do pasowania na ucznia klasy I – jeden raz,
- przesłuchania śródroczne i roczne – każdy z czterech nauczycieli muzyków po jeden raz,
- zajęcia pracy uczniów z akompaniатorem, prowadzone przez trzech nauczycieli muzyków - każdy po trzy zajęcia,
- udział w wywiadówkach z popisami uczniów, czterech nauczycieli muzyków - każdy po jeden raz,
- udział w indywidualnych zajęciach prowadzonych przez konsultantów Centrum Edukacji Artystycznej (dalej: CEA)¹³ czterech nauczycieli muzyków - każdy po jeden raz,
- problemy wykonawcze utworów – intonacja, artykulacja, dynamika, frazowanie,
- praca nad przebiegiem rytmicznym utworów,
- sposoby ćwiczenia i zapamiętywania,
- praca nad umiejętnością gry a vista, sprawnego rozczytywania tekstów muzycznych,
- stosowane metody pracy nad aparatem gry, problematyką wykonawczą,
- etapy pracy z uczniem w trakcie jednostki lekcyjnej, efektywność pracy z uczniem,
- formy pracy z uczniem – muzykowanie zespołowe,
- przygotowanie uczniów do prezentacji publicznej¹⁴.

Ogółem opiekunowie stażu sformułowali w arkuszach obserwacji 45 wniosków, które dotyczyły sposobu prowadzenia zajęć, relacji nauczyciel – uczeń, działań opiekuńczo –

¹² Tj.: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze – jedna godzina, próba i praca z dziećmi przygotowującymi się do pasowania na ucznia klasy I – jedna godzina, przesłuchania śródroczne – cztery godziny, i po jeden raz w egzaminach rocznych, praca uczniów z akompaniатorem – dziewięć godzin, wywiadówka z popisami uczniów – cztery godziny, udział w indywidualnych zajęciach prowadzonych przez konsultantów z Centrum Edukacji Artystycznej – cztery godziny.

¹³ Dotyczyło obserwacji opiekuna stażu nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej.

¹⁴ Dotyczyło obserwacji czterech opiekunów stażu nauczycieli przedmiotów muzycznych.

wychowawczych nauczyciela. Nie dokumentowano sprawdzenia sposobu realizacji tych wniosków.

Nauczyciele stażyści uczestniczyli w 12 zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego, z tego: czterech warsztatach (16 godzin zajęć kolejnych warsztatów), czterech seminariach (osiem godzin), czterech konferencjach (osiem godzin); w każdym przypadku zewnętrznych form udział, wynikał z zatwierdzonego planu rozwoju zawodowego (potrzeby indywidualne) oraz potrzeb ZSM jako organizacji i instytucji; ponadto uczestniczyli w ośmiu wewnątrzszkolnych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli (od 1 do 2 szkoleń).

Wszyscy nauczyciele stażyści korzystali z pomocy merytorycznej i metodycznej placówek i instytucji oświatowych, z tego (a) jeden z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Legnicy z inicjatywy Dyrektora ZSM), (b) dwóch z placówki doskonalenia nauczycieli¹⁵ w ramach „wspomagania”, tj. w celu przygotowania nauczycieli do pracy z dzieckiem sześciolatkiem w odniesieniu do zadań wynikających z planów rozwoju zawodowego (§ 6 ust. 2 pkt 2 i 3 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*), w tym jeden raz z inicjatywy nauczyciela przygotowującego plan rozwoju zawodowego (§ 6 ust. 2 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*) i jeden raz z inicjatywy Dyrektora ZSM w zakresie prowadzenia dokumentacji nauczyciela w odniesieniu do planu rozwoju zawodowego (§ 6 ust. 2 pkt 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*), oraz (c) dwóch z Oddziału Wydziału Nadzoru Pedagogicznego w Legnicy Kuratorium Oświaty we Wrocławiu – z inicjatywy nauczycieli i Dyrektora ZSM w związku ze zmianami wprowadzanymi do szkół artystycznych, dotyczącymi pracy z dzieckiem na etapie nauczania początkowego gry na instrumencie w odniesieniu do planów rozwoju zawodowego (§ 6 ust. 2 pkt 2 i 4 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*).

Według Dyrektora ZSM, uczestniczenie nauczycieli w formach doskonalenia przyczyniało się do:

- rozwijania umiejętności nauczyciela w pracy z dzieckiem 6-letnim, w tym pogłębienia wiedzy w zakresie rozwoju psychofizycznego dziecka, jego potrzeb, sposobu komunikowania się nauczyciela z dzieckiem, metod i form pracy,
- pogłębienia wiedzy nauczycieli w zakresie przebiegu awansu zawodowego nauczyciela stażysty, w tym opracowania PRZ,
- pogłębienia wiedzy w zakresie doskonalenia prowadzenia obowiązującej w szkole dokumentacji i dokumentacji nauczyciela, np. założenie „teczki nauczyciela”,
- pogłębienia wiedzy i rozwijania umiejętności w pracy z dzieckiem 6-letnim na etapie początkowego nauczania gry na instrumencie - metody, formy pracy, dobór literatury muzycznej.

(dowód: akta kontroli str. 57-98, 100-229, 230-244, 301-302, 303, 308-309)

1.2. Nadzór sprawowany przez Dyrektora ZSM nad realizacją zadań przez opiekuna stażu oraz nad wdrażaniem planu rozwoju zawodowego przez nauczyciela stażystę ubiegającego się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego

Dyrektor ZSM, jak i opiekun stażu w ramach zadania związanego z pomocą stażystcie w przygotowaniu planu rozwoju, nie rozpoznawał w sposób udokumentowany poziomu umiejętności nauczyciela stażysty (w szczególności słabych i mocnych stron oraz potrzeb rozwojowych) przed przystąpieniem do opracowania przez niego planu rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 248)

Według Dyrektora ZSM „w szkole przyjęta była zasada bieżącej współpracy dyrektora z opiekunem stażu i nauczycielem stażystą przy tworzeniu Planu Rozwoju Zawodowego (PRZ) ze względu na bardzo duże zróżnicowanie specjalności w zakresie kształcenia muzycznego i ogólnego w ZSM (wszystkie etapy – SP, Gimnazjum, Liceum). Powstający sukcesywnie PRZ przy wiedzy dyrektora uzyskiwał akceptację dyrektora i dopuszczony był do realizacji bez potrzeby przechodzenia etapów składania projektu PRZ dyrektorowi, sprawdzenia, weryfikacji, oddania do poprawy i ponownego złożenia. Przyjęta zasada

¹⁵ Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Legnicy.

pozwalala jednocześnie monitorować dyrektorowi realizację zadań opiekuna stażu na etapie początkowym stażu nauczyciela stażysty”.

(dowód: akta kontroli str. 301-302, 304)

W kontrolowanym okresie (tj. w latach szkolnych 2012/2013 - 2015/2016) Dyrektor ZSM obserwował 28 godzin zajęć¹⁶, z tego 20 prowadzonych przez nauczycieli stażystów i osiem prowadzonych przez opiekuna lub innego nauczyciela, które obserwował stażysta. Obserwacjami objęto czterech opiekunów stażu. We wszystkich 28 przypadkach obserwacji omawiał je z opiekunem stażu i nauczycielem stażystą.

W arkuszach obserwacji zajęć¹⁷, prowadzonych przez nauczycieli stażystów wykazano następujące tematy lekcji:

- „Bezpiecznie przechodzimy przez jezdnię” – sposób kształtowania u uczniów umiejętności zachowania się w sytuacjach zagrożenia, stosowane metody i formy pracy,
- „Ule wujka Uli” – planowanie procesu lekcyjnego, aktywność uczniów, komunikatywność nauczyciela, atmosfera lekcji, kontakt nauczyciel – uczeń, indywidualizacja nauczania,
- „Legenda o smoku wawelskim” – metody, formy pracy z uczniami, środki dydaktyczne w procesie lekcyjnym, efektywność i atrakcyjność zajęć,
- „Litera ż jak żaba” – różnorodność zastosowania środków dydaktycznych, metod i form pracy z dziećmi, planowania czasu pracy z uczniami, przerw i stosowanych ćwiczeń ruchowych¹⁸,
- planowanie procesu edukacyjnego ucznia – realizacja założeń programowych, wykonawczo-technicznych,
- ćwiczenia oddechowe, uruchomienie prawidłowego oddechu – metody pracy nauczyciela, trafność doboru ćwiczeń, atmosfera pracy,
- sposoby poznawania nowego tekstu muzycznego (wokalnego) – stosowane metody, czytelność przekazu, współpraca nauczyciela i ucznia, planowanie procesu lekcyjnego,
- kształtowanie aparatu wykonawczego – stosowane wprawki techniczno-muzyczne, dobór literatury wokalne do możliwości głosowych ucznia, kontakt nauczyciel - uczeń¹⁹,
- planowanie i realizacja procesu lekcyjnego, relacje uczeń – nauczyciel, dobór literatury muzycznej,
- planowanie procesu edukacji ucznia, realizacja założeń programowych,
- stosowane metody i ćwiczenia kształtujące właściwy aparat gry ucznia,
- stosowane metody przygotowujące ucznia do samodzielnej pracy nad utworem,
- metody pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się, z uczniem dyslektycznym,
- sposoby przygotowywania ucznia do prezentacji publicznej,
- metody i formy pracy i współpracy w zespole instrumentalnym/kameralnym²⁰.

W arkuszach obserwacji zajęć prowadzonych przez opiekuna lub innego nauczyciela, które obserwował stażysta²¹, wykazano zagadnienia:

- metody aktywizujące w pracy nauczyciela, wykorzystanie środków multimedialnych w procesie lekcyjnym,
- kształtowanie relacji uczeń - nauczyciel, indywidualizacja pracy z uczniem, realizacja treści programowych w oparciu o plan wynikowy nauczyciela,
- praca nad techniką uzyskiwania prawidłowego oddechu wokalisty, dźwięczności głosu – wykorzystywane ćwiczenia i metody,
- praca nad wyeliminowaniem zbędnych ruchów i gestów wokalisty, kształtowanie właściwej postawy,
- praca nad rozwijaniem gry a vista,
- elastyczność nauczyciela – akompaniatora i umiejętność słuchania solisty,

¹⁶ Zawartych w harmonogramie obserwacji na dany rok szkolny stanowiącym element Planu nadzoru pedagogicznego.

¹⁷ W arkuszu obserwacji przewidziano: rodzaj zajęć, oddział/klasa lub uczeń, obserwowany, obserwujący, data, cele główne obserwacji, cele szczegółowe obserwacji, temat zajęć.

¹⁸ Dotyczyło to stażysty - nauczyciela przedmiotu „edukacja wczesnoszkolna”.

¹⁹ Dotyczyło to stażysty - nauczyciela przedmiotu „wokalistyka”.

²⁰ Dotyczyło to stażystów – nauczycieli instrumentalistów.

²¹ Sporządzanych przez opiekuna stażu w przypadkach zajęć obserwowanych przez niego zajęć, wspólnie przez Dyrektora ZSM i opiekuna stażu w przypadkach zajęć obserwowanych przez Dyrektora ZSM i opiekuna stażu oraz przez Dyrektora ZSM w przypadkach obserwacji zajęć bez obecności opiekuna stażu.

- metody przygotowania ucznia do samodzielnej pracy nad utworem,
- praca nad aparatem gry ucznia – stosowane metody i ćwiczenia.

Zajęcia obserwowane przez Dyrektora ZSM każdorazowo były omawiane z nauczycielem stażystą i opiekunem stażu. Sformułowane wnioski do dalszej pracy, zawarte w arkuszu obserwacji zajęć, we wszystkich przypadkach dotyczyły nauczycieli stażystów. Sformułowano łącznie 10 wniosków, które przede wszystkim dotyczyły:

- dostosowania przerw śródlekcyjnych do możliwości dzieci - ich koncentracji i uwagi,
- aktywizowania i angażowania w trakcie zajęć dzieci nieśmiałych, niepewnych swoich pytań i odpowiedzi, stosując odpowiednie działania pedagogiczno-dydaktyczne²²,
- kształtowania samodzielności wykonawczej uczniów w pracy nad utworem wokalnym w ramach rozwijania świadomości muzycznej - muzyka wokalisty,
- wdrażania uczniów do poszerzania wiedzy z historii muzyki,
- stosowania zróżnicowanych metod pracy z uczniem nad poprawą jego intonacji głosowej - wskazany kontakt z nauczycielem kształcenia słuchu²³,
- doskonalenia atrakcyjności i efektywności przebiegu zajęć lekcyjnych, zwłaszcza w pracy z uczniem w pierwszym etapie edukacji muzycznej - wykorzystywanie różnorodnych przykładów literatury muzycznej, wprowadzanie ciekawych dla ucznia form pracy z możliwością muzykowania, w tym muzykowania zespołowego z nauczycielem,
- rozwijania różnorodnych metod pracy nad aparatem gry ucznia - wskazane konsultowanie problematyki wykonawczej, w tym zagadnień dotyczących aparatu gry z opiekunem stażu, uczestniczenie w lekcjach otwartych doświadczonych nauczycieli danej specjalności,
- tworzenia atmosfery zajęć w oparciu o ich atrakcyjność, możliwości i oczekiwania ucznia, oraz jego potrzeb - słuchanie muzyki wykonywanej przez nauczyciela oraz proponowanych przez niego nagrań, wdrażanie do muzykowania zespołowego²⁴.

Dyrektor ZSM, w związku z wynikami sprawowanego nadzoru, w kontrolowanym okresie nie kierował dodatkowo nauczycieli stażystów na zewnętrzne formy doskonalenia.

Dyrektor ZSM, w wyniku sprawowania bieżącego nadzoru realizacji zadań przez opiekunów stażu, nie zmienił żadnego z opiekunów wyznaczonych nauczycielom stażystom.

Według Dyrektora ZSM nadzór nad zadaniami realizowanymi przez opiekunów stażu obejmował:

- monitorowanie działań w początkowym etapie stażu (sposób wprowadzania w organizację pracy Szkoły, znajomość wymagań i procedur awansu zawodowego nauczyciela, znajomość zadań opiekuna stażu, działania przy opracowywaniu PRZ (w miesiącu wrześniu i na bieżąco/doraźnie),
- omówienie opracowanego kontraktu współpracy opiekuna stażu z nauczycielem stażystą (w miesiącu wrześniu - jeden raz),
- omówienie i terminowość realizacji harmonogramu obserwowanych i prowadzonych przez opiekuna stażu zajęć (w miesiącu wrześniu - jeden raz i doraźnie),
- monitorowanie częstotliwości spotkań z nauczycielem stażystą (doraźnie),
- omawianie realizacji PRZ nauczyciela stażysty w środkowym etapie trwania stażu (jeden raz w półroczu - planowo),
- monitorowanie sposobu udzielania informacji zwrotnych nauczycielowi stażyście, pomocy w rozwiązywaniu problemów (sześć razy – w trakcie prowadzonych i obserwowanych zajęć, w trakcie przesłuchań i egzaminów – spotkania planowane),
- udział w lekcjach prowadzonych przez opiekuna stażu – sposób ich omawiania (dwa razy - planowo),
- udział opiekuna w lekcjach prowadzonych przez nauczyciela stażystę – sposób ich omawiania, w tym odniesienia do literatury muzycznej, oceniania uczniów, sposobu wsparcia emocjonalnego nauczyciela stażysty, formułowania wniosków (cztery razy - planowo),

²² Dotyczyło to stażysty - nauczyciela przedmiotu „edukacja wczesnoszkolna.

²³ Dotyczyło to stażysty - nauczyciela przedmiotu „wokalistyka”.

²⁴ Dotyczyło to stażystów – nauczycieli instrumentalistów.

- analizę arkuszy obserwacji zajęć opracowanych przez opiekuna stażu, formułowanie wniosków (cztery razy - planowo),
 - monitorowanie zadań w końcowym etapie trwania stażu - terminowość złożenia projektu oceny dorobku zawodowego nauczyciela, przygotowanie nauczyciela stażysty do wystąpienia przed komisją, przygotowanie do udziału w pracy komisji (jeden raz).
- W Szkole nie dokumentowano rezultatów nadzoru, za wyjątkiem obserwacji zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 245, 246, 247, 301-302, 305-306, 307, 310, 311-312)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dyrektor ZSM nie uwzględnił dodatku za pełnienie funkcji opiekuna stażu przy ustalaniu w latach 2013-2015 wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy pięciu nauczycieli – opiekunów stażu (Sz.Z., P.R., P.G.B., C.J.N. i N.M.) w wysokości po 163,08 zł, łącznie 815,40 zł, czym naruszył postanowienia art. 67 ust. 1 i 3 *ustawy KN*, w związku z § 1 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie ustalania wynagrodzenia nauczycieli* oraz § 5 pkt 2 lit. c *rozporządzenia w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia*.

(dowód: akta kontroli str. 29-35, 48-51, 52-54, 99)

Dyrektor ZSM wyjaśnił, że „powołuje opiekuna stażu, który zgodnie z zapisami Karty Nauczyciela udziela pomocy nauczycielowi odbywającemu staż w okresie 9 miesięcy. Dodatek funkcyjny wypłacany jest zatem w czasie kiedy opiekun stażu rzeczywiście realizuje zadania opiekuna stażu. Jeżeli więc nauczyciel stażysta kończy staż z dniem 31 maja, zadania te nie są realizowane po zakończeniu stażu nauczyciela jak i w okresie wakacyjnym. Karta Nauczyciela oraz organ prowadzący Szkołę, będący JST nie sprecyzowały okresu wypłacania dodatku funkcyjnego dla opiekuna stażu. W związku z powyższym dodatek funkcyjny wypłacany jest dla opiekuna stażu za faktycznie realizowane zadania przy współpracy z nauczycielem stażystą w okresie jego stażu, tj. 9 miesięcy. Wynagrodzenie czerwcowe i wakacyjne nie jest więc uzupełnione o dodatek funkcyjny dla opiekuna stażu. Odnosząc się do zapisu ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania wynagrodzenia oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nauczycieli*, ma on zastosowanie jedynie w przypadku naliczania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy opiekuna stażu”.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Dyrektora ZSM, ponieważ przepis § 1 ust.1 pkt 2 w związku z § 2 ust. 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie ustalania wynagrodzenia nauczycieli*, jednoznacznie nakładają obowiązek uwzględnienia dodatku funkcyjnego (a takim dodatkiem zgodnie z § 5 pkt 2 lit. c *rozporządzenia w sprawie minimalnych stawek wynagrodzenia* jest dodatek przyznawany dla opiekuna stażu) przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za okres urlopu wypoczynkowego, a nie tylko w przypadku naliczania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

(dowód: akta kontroli str. 55-56)

Ocena częściowa

Dyrektor ZSM zapewnił nauczycielowi stażyście, ubiegającemu się o stopień awansu nauczyciela kontraktowego, zgodne z przepisami prawa warunki do adaptacji zawodowej i sprawował bieżący nadzór nad wdrażaniem przez nauczyciela stażystę planu rozwoju zawodowego oraz nad realizacją zadań przez opiekuna stażu.

2. Wdrażanie procedury związanej z procesem uzyskiwania przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego

Opis stanu
faktycznego

Nauczyciele stażyści, którzy w kontrolowanym przez NIK okresie uzyskali stopień awansu nauczyciela kontraktowego lub rozpoczęli staż w roku szkolnym 2015/2016, posiadali kwalifikacje zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia i typu szkoły, określone w *rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków*,

Qla

w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli²⁵.

Zadania wymienione we wszystkich planach rozwoju zawodowego zostały, według sprawozdań z wykonania planów, w pełni wykonane. Realizacja części zadań podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego, ujętych:

- w planie rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty A.S. (cztery zadania - spośród 11 podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego, trzy zadania - spośród sześciu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego, cztery zadania - spośród pięciu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego i trzy zadania - spośród pięciu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- w planie rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty M.Ł. (dwa zadania - spośród ośmiu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- w planie rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty P.S. (jedno zadanie - spośród siedmiu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- w planie rozwoju zawodowego nauczyciela stażysty K.G. (jednego zadania - spośród ośmiu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego i jednego zadania - spośród siedmiu podporządkowanych wymaganiom § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),

została w sprawozdaniach z wykonania planu rozwoju zamieszczona wspólnie z realizacją zadań podporządkowanych pozostałym wymaganiom § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego.

(dowód: akta kontroli str. 100-180, 181-229, 249)

Opiekunowie stażu przedstawili Dyrektorowi ZSM projekty oceny dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczycieli (do 14 czerwca).

W przypadku wszystkich nauczycieli stażystów ubiegających się o stopień nauczyciela kontraktowego, Dyrektor ZSM ustalił pozytywną ocenę dorobku zawodowego za okres stażu w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania (do 21 lipca).

W uzasadnieniu oceny dorobku Dyrektor ZSM wartościował stopień realizacji planu rozwoju zawodowego nauczyciela. W przypadku stażysty M.Ł. (nauczyciela gry na instrumencie) przejawiało się to:

- w potwierdzeniu znajomości Programu Wychowawczego Szkoły i Szkolnego Programu Profilaktyki (realizacja § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- przygotowywaniem uczniów do koncertów, popisów, prezentacji, wprowadzeniu metod nagrywania wykonń uczniów i osłuchiwania uczniów z nagraniami znanych wykonawców, inspirowaniu uczniów możliwością gry zespołowej (realizacja § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- pomocą rodzicom przy organizacji pracy ucznia, doborze repertuaru i form jego prezentacji (realizacja § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego),
- doskonaleniem umiejętności nauczyciela w rozpoznawaniu i ocenianiu możliwości psychofizycznych i muzycznych uczniów (realizacja § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego).

W przypadku stażysty K.G. (nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej) przejawiało się to:

- we wzorowym wywiązywaniu się ze współpracy z organami Szkoły, funkcjonowaniem z powodzeniem w środowisku łączącym kształcenie ogólne z kształceniem muzycznym

²⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1264.

(realizacja § 6 ust. 2 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*),

- w tworzeniu i organizowaniu form wspomagających edukację uczniów i ich zainteresowań – konkursów w ramach poszczególnych edukacji, przedstawień, zabaw, wycieczek, wyjść do teatru i kina (realizacja § 6 ust. 2 pkt 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*),
- w organizowaniu aktywności wychowawczej rodziców w szkole i poza szkołą, bardzo dobrym rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb dzieci (realizacja § 6 ust. 2 pkt 3 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*),
- w otwartości na doświadczenie innych nauczycieli, w przebiegu lekcji poprzez umiejętne łączenie elementów dydaktyki, wychowania, opieki i zabawy (realizacja § 6 ust. 2 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*).

Nie wystąpiła powtarzalność (z roku na rok) sformułowań oceny dorobku.

(dowód: akta kontroli str. 249, 250-275)

Skład, powołanej przez Dyrektora ZSM, komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego, był zgodny z art. 9g ust. 1 *ustawy KN*. W skład tej komisji powołanej dla nauczycieli stażystów A.S., M.F.Ł. i M.W., wchodził: Dyrektor ZSM jako jej przewodniczący, opiekunowie stażu oraz kierownicy sekcji muzycznych. Natomiast w skład komisji powołanej dla nauczyciela stażysty K.G wchodził: Dyrektor ZSM jako jej przewodniczący, opiekun stażu oraz nauczyciel dyplomowany przedmiotu edukacja wczesnoszkolna. Z kolei w skład komisji powołanej dla nauczyciela stażysty P.S., oprócz Dyrektora ZSM jako przewodniczącego komisji oraz opiekuna stażu, wchodził Wicedyrektor ZSM.

Dyrektor ZSM wskazał, że „w skład komisji kwalifikacyjnej dot. postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego pana P.S. oprócz dyrektora szkoły wszedł opiekun stażu R.P., która jest jednocześnie kierownikiem sekcji instrumentów smyczkowych i gitary (koordynator zespołu przedmiotowego). Stąd powołanie trzeciej osoby w skład komisji związane jest z osobą Pani E.S. wicedyrektora szkoły - nauczyciela dyplomowanego jako zastępującej opiekuna stażu”.

(dowód: akta kontroli str. 278-279)

Powołane komisje kwalifikacyjne przeprowadziły postępowania kwalifikacyjne na stopień nauczyciela kontraktowego na podstawie wniosków nauczycieli stażystów, skierowanych do Dyrektora ZSM. Nauczyciele stażyści złożyli powyższe wnioski w roku uzyskania pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu, zgodnie z art. 9b ust. 2 i art. 9d ust. 7 *ustawy KN*. Dokumentacja załączona do wniosków nauczycieli stażystów - skierowanych do Dyrektora ZSM - obejmowała, zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*, poświadczane kopie dokumentów potwierdzających posiadane kwalifikacje zawodowe oraz stosowne zaświadczenie Dyrektora ZSM.

(dowód: akta kontroli str. 276, 277)

W kontrolowanym okresie protokoły z przebiegu pracy komisji kwalifikacyjnej zawierały:

- pytania zadane nauczycielowi w czasie rozmowy kwalifikacyjnej - łącznie 15 pytań zadanych pięciu nauczycielom stażystom (po trzy dla każdego nauczyciela), odnoszących się do wymagań określonych w § 6 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*: sześć dotyczyło wymagania 1²⁶, sześć kwestii dydaktyczno-metodycznych, określonych w wymaganiu 2 i 4²⁷, natomiast trzy dotyczyły wymagania 3, odnoszącego się do spraw wychowawczo-opiekuńczych;
- w protokołach tych brakowało informacji o udzielonych odpowiedziach;
- uzyskane przez nauczyciela oceny punktowe; średnia arytmetyczna punktów przyznanych danemu nauczycielowi wyniosła od siedmiu do dziewięciu; liczba punktów przyznana przez opiekuna stażu wyniosła od siedmiu do dziewięciu; w składzie komisji nie było przedstawicieli związku zawodowego; komisje podejmowały rozstrzygnięcie w obecności co najmniej 2/3 składu swoich członków;

²⁶ Tj. pięć odnosilo się do dokumentacji obowiązującej w Szkole, jedno do dokumentowania pracy nauczyciela.

²⁷ W tym trzy odnosily się do wykorzystania rozwoju zawodowego w pracy z uczniami.

- w uzasadnieniach rozstrzygnięć komisji kwalifikacyjnej opisy osiągnięć odnosiły się do poszczególnych nauczycieli w aspekcie spełnienia wymagań określonych w § 6 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*; w przypadku jednego stażysty wskazano na „efektywne uczestnictwo w działalności koncertowej szkoły i zarazem: problemy z określeniem i omówieniem korzyści, jakie wyniósł z uczestnictwa w formach doskonalenia zawodowego oraz lekceważący stosunek do terminów i wymaganej dokumentacji w ramach stażu”; w przypadku drugiego stażysty na „uczestnictwo w formach doskonalenia zawodowego i wykorzystanie pozyskanej wiedzy i umiejętności w procesie edukacji ucznia a zarazem na niezbyt staranne prowadzenie przez nauczyciela dokumentacji, tj. dzienników lekcyjnych i arkuszy indywidualnych ocen”; w przypadku czterech stażystów wskazano na „umiejętność tworzenia dobrych relacji z uczniami”. Wspólną częścią każdego z uzasadnień z rozstrzygnięć komisji było wskazanie na „znajomość zasad funkcjonowania szkoły”. Wszyscy nauczyciele stażysty, po przeprowadzonej rozmowie, uzyskali akceptację komisji kwalifikacyjnej. Komisja wydała nauczycielom zaświadczenie o akceptacji.

(dowód: akta kontroli str. 280-286, 287-297)

Spośród pięciu nauczycieli stażystów, którzy w kontrolowanym okresie uzyskali stopień nauczyciela kontraktowego:

- żaden nie ukończył studiów podyplomowych i kursów w wymiarze powyżej 60 godz.;
- jeden ukończył cztery kursy doskonalące w wymiarze od 21 do 59 godz.;
- czterech ukończyło w sumie sześć warsztatów muzycznych (jedna osoba trzy warsztaty w wymiarze od 10 do 60 godz.; pozostałe osoby po jednym jednogodzinnym warsztacie muzycznym);
- czterech uczestniczyło w sumie w dwóch sesjach naukowych, dwóch sympozjach metodycznych (w każdym jedna osoba) oraz jedna osoba w czterech e-konferencjach – w wymiarze od 4 do 30 godz.;
- żaden nie realizował własnych programów kształcenia, projektów edukacyjnych i nie brał udziału w zespołach zadaniowych w szkole.

Jeden z nauczycieli stażystów po zakończonym stażu i uzyskaniu stopnia nauczyciela kontraktowego zrezygnował z pracy w ZSM.

(dowód: akta kontroli str. 298-300)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Treść protokołów z posiedzeń komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 nie odzwierciedla w sposób rzetelny i zgodny z przepisami prawa przebiegu tych posiedzeń. Sporządzone protokoły nie zawierały informacji o udzielonych przez nauczyciela odpowiedziach na zadane mu pytania. Zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*, protokół z posiedzenia komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego powinien zawierać informację o udzielonych odpowiedziach.

Dyrektor ZSM wyjaśniła że: „z powodu struktury protokołu w jego treści zawarto jedynie zadane pytania. Szczegółowe informacje o udzielonych odpowiedziach nauczyciela są w posiadaniu dyrektora jako materiał uzupełniający. Jako dyrektor szkoły artystycznej mam obowiązek korzystania z wzorów protokołów określonych przez CEA, które określiło wzory na potrzeby postępowania egzaminacyjnego – na stopień nauczyciela mianowanego i na potrzeby postępowania kwalifikacyjnego – na stopień nauczyciela dyplomowanego. Obecnie brakuje wzoru określonego przez CEA na potrzeby postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego. Zastosowany przez dyrektora ZSM wzór protokołu postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego w latach wcześniejszych był podany i zaakceptowany przez nadzór pedagogiczny (tj. wizytatora CEA)”.

W ocenie NIK przebieg prac komisji kwalifikacyjnej winien być utrwalony w protokole zawierającym wszystkie elementy określone w powołanym wyżej rozporządzeniu, jako akcie

prawa powszechnie obowiązującego, a fakt przekazania wzoru protokołu przez CEA nie usprawiedliwia ustalonych braków.

(dowód: akta kontroli str. 298-300, 313-314)

Ocena częściowa

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Dyrektor ZSM przestrzegał określonej wymogami prawa procedury związanej z uzyskiwaniem przez nauczyciela stażystę stopnia awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*²⁸, wnioskuje o:

1. Ustalenie w prawidłowej wysokości wszystkim nauczycielom opiekunom stażu wynagrodzenia za okres urlopu wypoczynkowego wykorzystywanego w latach 2013-2015, tj. z uwzględnieniem dodatku z tytułu pełnienia funkcji opiekuna stażu, i wypłacenie należnego im wyrównania.
2. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zamieszczania w protokołach komisji kwalifikacyjnych dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego informacji o udzielonych przez stażystę odpowiedziach, stosownie się do wymogów § 14 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust 1 i 2 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 27 maja 2016 r.

Kontroler:

Maria Ossowska
Główny specjalista kontroli państwowej

Maria Ossowska
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.

Ziemowit Florjowski
podpis
Wicedyrektor

²⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096, dalej: *ustawa o NIK*.